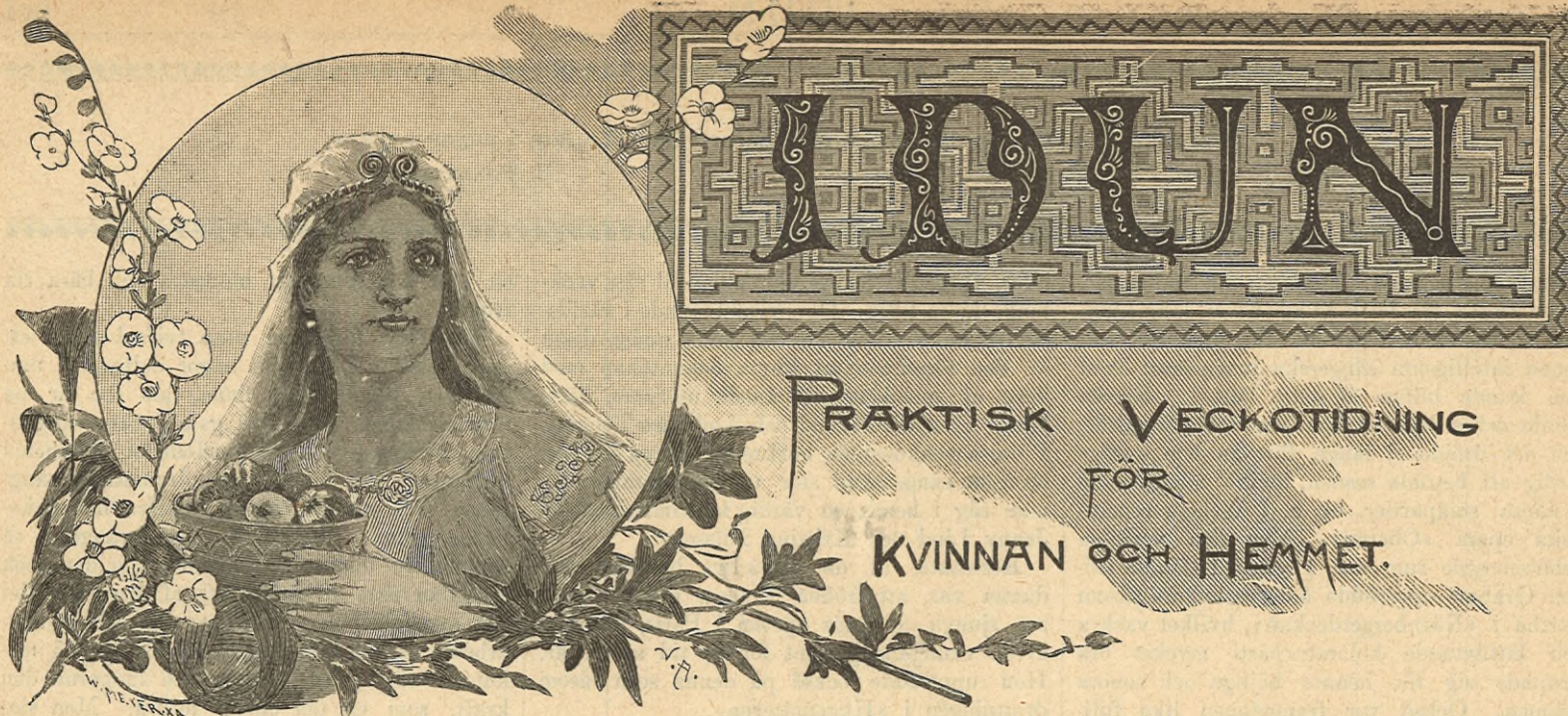

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm, Germandts Boktr.-Akteb.

N:r 9 (167)

Fredagen den 27 februari 1891.

4:de årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun med Modetidning och kolorerade planscher kr. 8:— Idun m. Modet. utan kol. pl. » 6: 50 Idun ensam..... » 4:—</p>	<p>Byrå: Hamngatan 16, 2¹/₂ tr. (midt för Kungsträdgården.) Prenumer. sker i landsorten å postanstalt, i Stockholm hos redaktion.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 10—11. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerpris: 15 öre. (vid kompletteringar).</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» och »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annonser 70 öre pr nonp.-rad.</p>
---	---	--	---	--

Mathilda Taube.

Den firade sängerska, af hvilken Idun i detta nummer meddelar sina läsare ett porträtt, kan med själ sägas vara ett konstens söndagsbarn. Född och uppfostrad i en milieu, där hon kunde få odla de rika anlagen, senare anförtrödd åt en lärarinna, som förstod taga vara på dessa och till sist beredd tillfälle att fullborda sin konstnärliga utbildning i en af musikvärldens metropoler, har hon förunnats bygga sitt anseende som sängerska på en så solid grund, att det ej kan rubbas, och därmed äfven lyckats ernå en popularitet, hvilken endast är få konstnärer beskärd och som ännu troget följer henne.

Mathilda Grabow är ett stockholmsbarn och född den 23 maj 1852. Hennes föräldrar voro f. d. förste fagottisten i k. hofkapellet Ludvig Grabow och hans maka Augusta Lovisa Winkler. Konstnärsblodet röjes ej endast hos Mathilda, yngsta dottern, utan äfven hos flere af hennes syskon, af hvilka en broder är den mycket anlitate dekorationsmå-

laren Grabow. En syster-son är den kände violinisten Edvin Sjöberg, liksom morfadern medlem af hofkapellet.

Redan tidigt framträdde hos den lilla Mathilda det musikaliska påbräet, och ehuru hon i sina tidigaste år ej erhöi någon egentlig handledning i musiken, förstod hon dock återgifva hvad hon fick höra. Men här var det ej såsom hos så många andra musikaliska barn pianot, som fick upptaga de första intrycken af hvad hon hörde, ty den lilla flickan egde en stämma, som redan tidigt väckte uppmärksamhet. Liksom en annan nu berömd sängerska, Adelina Patti, sjöng hon efter gehör hvad hon fått höra; något senare lärde hon sig äfven på egen hand att beledsaga sängen på pianot.

Det var naturligt, att en så utpräglad begåfning ej kunde lemnas ouppmärksam. Ehuru föräldrarna från början ej tänkt låta sin yngsta dotter egna sig åt konsten, följde de dock nu några musikvänners råd och låto inskrifva Mathilda i k.

Erfarenheten håller en dyr skola, men dårar vilja icke læra i någon annan.

B. FRANKLIN.

teatrarnes elevskola. Hon var då tretton år. Efter någon tid började hon äfven idka sångstudier för fru Fredrika Stenhammar och denna intelligenta sångerska insåg snart hvad som kunde blifva af detta barnet. Eleven gjorde också lika snabba som stora framsteg, och det dröjde ej länge, förr än hon ansågs färdig att beträda scenen, hvilket först skedde i några småpartier, bl. a. i Webers romantiska opera »Oberon». Men den verkliga debuten egde rum den 11 maj 1870, då fröken Grabow uppträdde å Stora teatern såsom Bertha i »Nürnbergdockan», hvilket vackra och lättflytande koloraturparti mycket bra lämpade sig för hennes böjliga och sonora stämma. Också var framgången lika fullständig som välförtjänt. Åhörarne af denna minnesvärda föreställning voro fullständigt hänförda och pressen förutspådde den unga sångerskan en lysande framtid. En af de tidningar, som omnämnde debuten, yttrade därom följande:

»Ändtligen tycks vår scen hafva funnit den artist, som kan låta operacomiquen å nyo uppträda på dess tiljor. Fröken Grabows debut berättigar till en sådan förhoppning. Hennes utförande af Berthas parti i »Nürnbergdockan» var nämligen något af det täckaste och mest spirituella, som k. operan under senare år haft att erbjuda, och röjde icke blott en färdighet, som fullständigt beherskade uppgiften, utan ännu mer anlag af obestriddig betydenhet. En synnerligen behaglig apparition, en stämma, som utan att vara särdeles stark ovilkorligen väcker sympati och gör sig gällande genom det egendomliga och karaktäristiska hos dess välljud, en redan långt kommen och utan ansträngning konstfärdig koloratur, men framför allt förmågan att genom hjärtlighet, naivité och grace förläna ett parti, sådant som detta, poetisk lyftning och dramatiskt lif samverkade här att försätta publiken i jubel och framkalla stormar af bifall. En dylik hyllning åt det första steget är måhända i allmänhet en fara för den artist, hvaråt den egnas, men då den, såsom nu var fallet, tydligen utgår från hjärtat och ännu mer vittnar om känslans tillfredsställelse än om omdömet's gillande, torde den kunna verka endast godt. Fröken Grabow har instuderat sin debutrol för fru Stenhammar, och i rikare mått kunde svärligen någon lärjunge hedra sin mästarinna.»

Den succès, som den 18-åriga sångerskan med detta parti rönste, gjorde, att hon under samma spelår fick försöka sig med några andra uppgifter: Pamina i »Trollföjten», Anna i »Friskyttan» och Fiamma i »Hin ondes lärospån». Äfven i dessa partier tillvann hon sig kännarnes och den stora allmänhetens bifall.

Men ej nöjd med denna så berättigade framgång brann den unga sångerskan af åtrå att göra sig ännu mer förtjänt häraf och i detta syfte anträdde hon 1872 en utrikes resa. Målet var Paris och här lyckades hon erhålla till lärarinna ingen mindre än madame Viardot-Garcia, som, själf en ryktbar sångerska, var i besittning af den italienska sångskolans bästa traditioner.

Sångstudierna bedrefvos nu med all den

ifver, fröken Grabows vid denna tid rätt vacklande helsa tillät. Hon kvarstannade i världstaden ända till 1876 och hade under dessa år den förmånen att knyta bekantskap med flere af musikens förnämsta utöfvare, däribland Charles Gounod och Ambroise Thomas. I dessa tonkonstens hofkretsar ådrog sig den svenska sångerskan stor uppmärksamhet och man såg i henne en värdig landsmaninna till Jenny Lind och Kristina Nilsson.

Resultatet af de allvarligt bedrifna studierna var, att fröken Grabow erhöi anbud att sjunga å Stora operan i Paris, där hon äfven vann engagement för en tid af tre år. Hon uppträdde också på denna scen såsom drottningen i »Hugenotterna».

Emellertid önskade direktören för italienska operan i Petersburg räkna fröken Grabow bland sina medlemmar och en öfverenskommelse i detta syfte ingicks med Stora operans direktör Halanzier. Mathilda Grabows framtid hägrade nu i den rosigaste dager och hon begaf sig på väg till Ryssland, därvid passerande sin födelsestad.

Emellertid uthärdade ej hennes svaga konstitution resans strapatser och ombytet af klimat. Den unga sångerskan insjuknade och den ingångna öfverenskommelsen om uppträdande i den ryska hufvudstaden måste brytas.

Detta var naturligtvis en stor olycka för en konstnärinna, som utan tvifvel med sin rika begåfning skulle småningom hafva tillkämpat sig en mycket bemärkt plats i de internationella musikretsarne. Men det var till stor fördel för hennes landsmän, som nu fingo behålla fröken Grabow för sig.

I december 1876 var hon så pass återställd, att hon kunde låta höra sig af sina vänner i Stockholm, hvilket skedde vid en konsert å Stora teatern. Man var allmänt öfverens om, att röstens utbildning lemnat de allra bästa resultat, man beundrade stämmans välljud och smidighet och man fann, att äfven sångerskans musikaliska sjäslif och intelligens vunnit en betydande utveckling.

Mathilda Grabow stannade i sitt fädernesland, och under nästan ett decenium fick Stockholmspubliken tillfälle att njuta af hennes framställning af ett stort antal lyriska uppgifter, i hvilka hon som gäst uppträdde å Stora teatern. Direktionen kunde vara säker på, att, hur dåliga än tiderna voro och hur fåtalig operapubliken än eljes måtte vara, den hade att glädja sig åt fullt hus, så snart fröken Grabow uppträdde. Och förhållandet var detsamma, när hon medverkade vid en konsert eller, hvilket rätt ofta inträffade och ännu någon gång händer, själf anordnat en sådan.

* * *

Hvilka äro då orsakerna till denna för vår nordiska och ej öfverdrifvet heta publik nästan exceptionella hänförelse? Det är naturligt, att en väsentlig del af den popularitet, sångerskan åtnjuter, måste tillskrifvas det intresse, som allmänheten alltid egnar konstnärn, den sceniska ej minst, och allrämest den, som genom allvarliga studier kommit

en stor begåfning att blomstra och bära rik frukt.

Men här föreligger utan tvifvel äfven ett annat skäl. Den, som något deltagar i musiklifvet, skall snart finna, att det är på upphållningen med den gamla äkta sångstilen, cantilenan och den melodiska skönheten utträngas allt mer af den dramatiska sångfrasen och orkestereffekten, själfva människorösten tränas likt atleten och inrangeras så småningom bland instrumenten, där den dock ej sällan rent af förkväfvades af basunskrälet och symbolåskan. Man har till och med utarbetat en särskild sångskola för att på mekanisk väg gifva bröstet och lungorna den kraft, som en del operor fordra. Men sinnet för det verkligt sköna utdör aldrig fullständigt, om än det starka för någon tid har öfverhanden. Den stora publiken lika väl som den fint bildade musikern och musikvännen skall alltid hylla den åsikten, att människostämman ej kan tänkas annat än i samband med melodisk och fristående behandling af vokaluppgiften. För den musikaliskt finkänslige behöfver ej en sångartist kunna öfverrösta orkanens dån. De svenska sångerskor, som eröfrat en värld, hafva ej heller vunnit sina segrar på det sättet. Tvärtom, den milda, något dämpade doft, som hvilat öfver deras röster, har i hög grad bidragit att förhöja verkan af deras känslofulla sång.

Publiken har funnit, att Mathilda Grabow är en af de konstnärinnor, för hvilka förmågan att i sången tolka skiftande själsstämningar betyder mer än lungkraft och detta är, tro vi, en i hög grad bidragande orsak till den folkgunst, hon åtnjuter. Hon är en förträfflig företrädarinna af forna dagars »bel canto», dit också hennes ej så starka som välljudande stämma, momentana inspiration och hela hennes musikaliska uppfostran hänvisa henne.

Storartade bevis på denna popularitet rönste Mathilda Grabow, då hon mot slutet af 1886 tog afsked från scenen. Många af dem, som läsa detta, erinna sig väl de ovationer, som egnades sångerskan vid de många afskedsföreställningar, som då egde rum och som gäfvos henne tillfälle att ännu en gång uppträda i sina förnämsta partier, Ingeborg i »Den bergtagna», Violetta i »Den vilseförda», Elsa i »Lohengrin» och — väl en af de bästa — Julia i »Romeo och Julia». Man hörde då — för sista gången på vår lyriska scen — denna varma, sköna stämma, som med fulländad konst beherskade de tekniskt svåraste koloraturuppgifter och egde en färgskala för själsstämningar så rik som endast få svenska sångerskor. Härtill kom, att hennes yttre synnerligen väl lämpade sig för det lyriska älskarinnefacket af vekare skaplynne.

Sedan dess har Mathilda Grabow, som utom nämnda partier tolkat en hel del, hvilka det vore för långt att uppräknas, ej beträdd scenen, men hon har tid efter annan låtit höra sig i konsertsalen vid flere tillfällen, äfven då det gällt att bispringa nödlidande. Och ännu samlar hon talrika skaror i konsertsalarne, hvilket man just i dessa dagar kan få bevittna vid den konsert, hon jämte några andra artister anordnar i Musikaliska akademien.

Kort efter sin afgang från scenen ingick Mathilda Grabow äktenskap med löjtnanten vid Svea lifgarde, numer slottsfogden C. E. Taube samt utnämndes nästan samtidigt till hofsångerska. Hon är äfven innehafvarinna af medaljen »Literis et artibus».

Det är att hoppas, att Mathilda Taube, hvars helsa på senare tider mycket förbättrats, ännu i lång tid må kunna glädja sina beundrare med sin intagande sång och en sångkonst, som står på höjden af utveckling.

H. G. S.

En istapp.

*Framför mitt fönster hänger
en istapp, tre fot lång —
den hänger från min älskades,
min älskades balkong.*

*Den sitter där så säkert,
så riktigt säkert fast
och hånar själfva solen
och mina ögonkast.*

*Ja, solen kan så vara,
men mina blickar — o! —
de kunde smälta, tror jag,
graniten i Norrbro.*

*Ty på den där balkongen
en junidag jag sett
en blond och blåögd liten
förtjusande kokett.*

*Hon log med klara ögon,
emot balkongen stödd,
och som Hans Brask i tiden
jag gaf mig, därtill nödd.*

*Nu syns hon bakom rutan,
men lika söt för det,
och låtsar icke känna
mitt hjärtas hemlighet.*

*En vacker dag nog smälter
min istapp, tre fot lång,
när vårsol lyser öfver
min älskades balkong.*

*Men smalt min flickas hjärta,
när det blef sol och vår,
jag skulle fästa myrten
i hennes blonda hår:*

Daniel Fallström.

Ett förslag i en viktig fråga.

Till alla husmödrar.

Flere gånger hafva husbönder och i synnerhet tjänarinnor i åtskilliga tidningar infört upprop om, att — såvidt möjligt är — afflyttande tjänare måtte erhålla rättvisa betyg.

Dessa upprop hafva tydligen föranledts däraf, att man börjat beakta de sorgliga följderna af det nästan allmänt rådande bruket att obetänksamt utdela betyg, hvilka påtagligen icke äro sanningsenliga eller åtminstone icke tillräckligt fullständiga.

Oftast skrivas betygen efter formulär, som vanligen blott framhålla några allmänna förtjänster.

Att större noggrannhet härutinnan skulle lända till bättnad för såväl husbönder och husmödrar som tjänare borde dock vara lätt insedt. Om en tjänare utmärkt sig för duglighet i sina sysslor och ett exemplariskt uppförande, så måste det vara orättvist, att denne får ungefär enahanda betyg som en annan, hvilken icke eger sådana förtjänster. Och om han än erhåller betyg efter förtjänst, så kan han dock under nuvarande förhållanden ej påräkna, att vederbörande husbönder och husmödrar skänka det tillbörlig uppmärksamhet. Det rådande bruket att skriva åtskilliga vackra ord på betyget, antingen de borde stå där eller icke, har gjort alla betyg misstänkta.

De, som äro odugliga i sina sysslor eller klandervärda i sitt uppförande, gagnas förvisso icke därmed, att deras fel förtigas. Tvärtom bidrager man därigenom att fostra sådana tjänare, hvilka, så snart den minsta obehaglighet möter, lemna sin plats, föraktande de lärdomar, som eljes kunnat bilda dem till tropiktiga samhällsmedlemmar. Följderna däraf äro sorgliga.

I synnerhet i de större städerna inträffar ofta, att tjänarinnor flytta flere gånger om året från en plats till en annan. Om en dylik tjänarinna sedermera får eget hem, så hör det ej till sällsyntheterna, att detta snart blir sådant, att hennes man måste söka trefnad utomhus. Oordning och slarf i hemmet äro ofta anledningen till mannens besök på krogen. Barnen blifva naturligtvis försummade. Nöden växer i kapp med familjen. Husmodern tvingas vanligen af denna nöd att såsom »hjälfhustru» sträfva och släpa öfver förmåga för att försörja sig och de sina.

Ofta måste hon dessutom anlita fattigvården och människors barmhärtighet för sin och sin familjs tillvaro. Hennes straff är hårdt.

Hvar och en erkänner nog, att något mer än hittills skett bör göras för att förebygga ett sådant elände. För husbönder och husmödrar skulle det naturligtvis ställa sig lättare att välja passande tjänare, om betygen vore tillförlitliga.

Så vidt vi förstå, skulle således alla vinna, men ingen förlora, om man bemödade sig att utdela rättvisa betyg. Att dessa i alla fall skola blifva bristfälliga, beroende som de äro af betyggifvarens subjektiva uppfattning, upphäfver ej önskvärdheten af en allmän reform i afseende på utdelandet af tjänstebetyg.

Enklaste sättet att vinna målet vore tvifvelsutan användandet af likformiga, för ändamålet lämpliga betygsblanketter. Vi uppmana där-

för härmed de för saken intresserade — och till dessa borde för visso hvarje samvetsgrann husmoder, hvarje husfader med omsorg för sitt hems trefnad och bestånd räkna sig — att till Iduns redaktion insända förslag till dylika blanketter, hvarigenom en nyttig täflan kunde uppstå, ur hvilken tör hända framginge något praktiskt resultat till bättnad för alla parter.

Läggan blott icke dessa rader ifrån eder, utan att hafva fattat beslut att, med ert förslag och tanke i frågan, draga ett strå till stacken! Och sättet det genast i verket, att ej morgondagens glömska omintetgör stundens goda föresats.

Axel B.

Fru Anna Bugge Wicksell

höll den 18 dennes ett andra föredrag, i hvilket hon sökte utveckla de reformförslag inom den nu gällande äktenskapslagstiftningen, som vore önskvärda. Hon gick härvid rätt mycket in på en detaljkritik af de olika synpunkter, som förfäktats af skilda juridiska skriftställare, en rent facklig kritik, som vi anse af föga intresse för våra läsarinnor att utförligare referera.

Vid de flesta af dessa reformförslag har man utgått från den uppfattningen, — densamma på hvilken också den nuvarande lagstiftningen i det hela är byggd, — att lagen skall vara en norm för äktenskapet. Så har den också blifvit skriven från synpunkten af den mest ideala uppfattning af äktenskapet själf. Detta förmenade fru Wicksell vara en grundfalsk riktning. Lagen är ej till för de lyckliga äktenskapen, utan den måste först och främst afses att vara en nödhjälps för dem, som råkat in i ett olyckligt äkta förbund. Först när splitet uppstår, blir där ens fråga om några lagbestämmelser. Därför bör lagen på detta område ej sträfva att söka bli norm, utan fastmer lemna så stort rum som möjligt åt den fria själfbestämelsen, ända intill den gräns där den som de olyckliges hjälpare med kraftigt stöd bör träda emellan.

Föredragarinnan uttalade sig bestämdt för vidgående af hustruns myndighet och själfbestämmerätt inom äktenskapet. Öfver sitt förvärf må hon odeladt föfoga; och om och hela hennes arbete, som ju allmänt är, vändes inåt inom hemmet i husets bestyrande och barnens vård, borde formlig lön härför beräknas i proportion till mannens ställning och inkomster. Då hade envar sin särskilda intäkt att fritt råda öfver, och af denna skulle afsättas en gemensamhetskassa för husets och barnens omkostnader. Om den unga kvinnan för öfrigt före sitt äktenskap utöfvat något yrkes- eller fackarbete, borde, oftare än sker, den gifte kvinnan tillstånd fortfara härmed, dels för att ej låta anlag och värdefulla studier falla till intet — ett oerhördt nationallöseri! — dels för att därigenom möjliggöra äktenskap vid tidigare ålder. Meningen är därför lika litet att stänga hustrun ut från hemmet som att stänga henne in i detsamma. Rätt och frihet att gå ut och in, efter som hennes egna, mannens och de gemensamma intressena fordra och betinga — se där, hvad som må eftersträfvas!

Från många håll påstås, att en mindre sträng lagstiftning i fråga om äktenskapsskillnad skulle medföra lättsinniga skilsmessor. Föredragerskan trodde ej på något sådant som lättsinniga skilsmessor, men väl på lättsinniga äktenskap. Vid ingäendet af detta viktiga förbund lägges beklagligen allt för ofta det största lättsinne i dagen; men nog torde det vara kureradt, när saken skridit så långt att kontrahenterna med lagens hjälp åska att få bryta bojan. Och för barnen kan väl intet vara sämre än lifvet och uppfostran inom ett oenigt äktenskap.

För att åstadkomma något verksamt till vinnande af dessa genomgripande lagstiftningsreformer fordras först och främst en stark och enig sammanslutning mellan kvinnorna om ett bestämdt program. Detta program måste öfverst på sin lista ställa orden: rösträtt äfven åt kvinnan! Ty endast genom denna går vägen till öfriga sociala önskningsmål.

Sen till, att Idun med Modetidning
finnes hos alla edra bekanta!

Brudgummen.

Af Furst D. Galitzin-Murawlin.

För Idun efter ryskan.

Med matt klang slog klockan åtta. Alexis Mursikow ryckte till och kastade ifrån sig broschyren, som han förut haft liggande i knäet. Redan under två timmar hade han suttit så, försjunken i plågsamma funderingar, uttröttad af den långa alltjämt tilltagande själsspänningen... Snart måste hon komma, och han var ännu icke förberedd, hade ännu ej funnit de rätta orden...

Lampan lyste med blekt sken under den röda japanska skärmen i form af en fjäril med utbredda vingar. Det dämpade ljuset kastade ett blodrött skimmer öfver en liten parfymerad salong, som mera liknade ett fruntimmers budoar än ett ungarlarsrum. Stora fotografier i plyschramar betäckte väggarna och etagererna, som för öfrigt upptogos af dyrbara porslinsfigurer och andra prydnadsaker.

»Hur skall jag säga henne det,» hviskade Alexis för sig själf. Därpå reste han sig och började med lätta, små, på den mjuka mattan alldeles ohörbara steg gå af och an, hvarvid han undvek fätöljerna, som hindrade honom att gå i rak linie. Han var en ganska vacker, blek, brunett ung man omkring tjugufem år, med insjunkna kinder och kringirrande blick. Hans ansikte hade ett obestämdt uttryck — icke den vekhet, som ofta är godhetens fysiologi, utan något slapt, svampartadt. De uppåtvidna mustascherna, det spetsiga hakskägget, den oklanderliga dräkten — allt tydde på vana att sorgfälligt ge akt på sitt yttre. Han var smärt, af medellängd och föreföll så bräcklig, att man nästan kunde känna sig rädd för att vidröra honom.

»Hur skall jag säga henne det!» upprepade han och såg nervöst på klockan. En lätt ringning hördes. Mursikow ryckte till och gick ut i tamburen för att öppna. »Kanske det är någon annan än hon,» tänkte han med en sista feg förhoppning.

Men det var ändå hon. En förtjusande blondin, med glänsande ögon, högväxt, gratiös, mörka ögonbryn och en något uppåtböjd öfverläpp, som gaf ett ironiskt drag åt hennes bleka ansikte.

»Du öppnar själf dörren för dina gäster?» frågade hon spefullt, i det hon lät sin mjuka pelskappa glida af i hans händer.

»Ja. Jag har gifvit min betjänt ledighet för i dag; han har gått till en vän, med hvilken han förut tjänade kamrat hos generalens.»

»Så många detaljer!... Men — god afton!...»

Hon räckte honom handen. Mursikow kunde ej besluta sig för att föra den till sina läppar, utan tryckte den blott, förvirrad af flickans genomträngande blick. Hon ryckte på axlarna.

»Kom in,» sade hon. »Jag är mycket nyfiken att få veta, hvarför du skrivit till mig, att jag på hemvägen från min kusin måste komma hit. Du besvor mig att blott en enda gång blunda för konvensans föreskrifter och besöka dig hemma i din våning. Du tillade, att lif och död stodo på spel. Då det gäller lif och död, måste konvensansen vika. Alltså, jag är här, och säg mig nu fort; hvad du har att säga. Om jag inte om en kvart är hemma, kan jag inte förklara, hvarför jag så länge stannat hos min tråkiga kusin.»

Alexis rörde läpparne krampaktigt och svarade med bortvänd blick: »Ser du, Valentine, jag måste tala med dig alldeles ensam...»

»För att omtala för mig din förestående förlofning med furstinnan Sophie Gatzky!» afbröt honom Valentine långsamt och kallt.

Hon slog sig ned på divanen inom ljuskretsen af lampan, hvars röda strålar gafvo lif åt hennes orörliga drag. Hon såg rakt på honom med ett iskallt uttryck i ögonen. På hennes öfverläpp spelade ett föraktligt leende.

Alexis tog ett steg tillbaka. Detta hade han ej väntat. Hans hjärta började häftigt klappa.

»Valentine... Valentine...» stammade han.

»Jag vet allt,» fortfor hon lugnt. »Ni skola gifta er efter helgen. Hon medför åt dig fyrahundratusen rubel som hemgift. Efter brölloppet skola ni resa utrikes och sedan bosätta er på hennes gods. Endast en sak förvånar mig: att du kunde tro, att jag ej skulle få veta det, äfven om jag nu inte känner Gatzkys. I går afton har man noga berättat mig allt. Du var rädd, att jag skulle bli högljudd, och på ett annat ställe kunde någon lyssna på oss. För all del, blif ej så upprörd, berätta mig allt, det intresserar mig. Jag har inte kommit hit för att blott bevittna din förvåning... För resten, den behagar mig inte alls.»

Mursikow kände sig lättare om hjärtat. Han hade väntat sig ett stormande utbrott, men däraf blef ju alls intet. Han hade trott det mycket svårare att bli henne kvitt.

»Så besynnerlig du är!» sade han, i det han äfven satte sig. »Jag förstår ju mycket väl, att du måste hata mig...»

Valentine skrattade högt.

»Hata? Hvarför? Jag har ju från första dagen anat, att ett sådant ögonblick som detta skulle komma. Nog. Du bedömer mig efter de kvinnor, man beskriver i romanerna. Jag hör ej till den sorten, därtill är jag för enkel. Vi ha två år älskat hvarandra, du har bedt mig hålla vår förlofning hemlig, för att ej din karriär skulle skadas däraf. Godt. Du älskar mig inte mera, och jag måste upphöra att älska dig. Det skall inte nu falla sig svårt för mig. Det förekommer mig till och med nu, som jag aldrig verkligen älskat dig. Jag förgapade mig troligen i dig, emedan du är vacker och elegant och kan tala bra (naturligtvis ej i ett sådant ögonblick som detta). Vi skiljas — lika godt. Men jag vill inte upphöra att vara din väninna. Säg mig — älskar hon dig?»

Alexis kände sig alltmera lätt om hjärtat. Men hans stora förlägenhet ville ännu ej vika.

»Så besynnerlig du är!» upprepade han. »Hvarför tala om sådana saker?»

»Hvarför inte?» frågade hon och såg honom stadigt i ögonen. Hennes ansikte var lugnt, som förut, endast hennes öfverläpp darrade, medan kring munnen spelade ett halft frånvarande leende, som blottade de hvita tänderna.

»Jag sade, att jag skulle förbli din väninna. Var inte rädd, jag skall inte besvara dig för mycket. Det är bara för i dag jag tar mig friheten att vara frågvis. Hon älskar dig således?»

»Ja,» svarade Alexis. »Hon har mig till och med mycket kär.»

»Det gläder mig uppriktigt. Säkerligen skulle du ej alls ha blifvit lycklig med mig. Må då därför en annan ersätta mig. Och du hoppas ju bli lycklig med denna?»

»Säkert... det är ej möjligt annat...»

»Nej, hon är ju så rik!» fortfor Valentine,

men tillade, som om hon hastigt besinnat sig: »Det vill säga, det är naturligtvis ej orsaken! Det föll mig blott in, att hon är ett glänsande parti. Fyrahundratusen rubel i hemgift, ett stort gods...»

»Femtonhundratusen hektar lerjord,» bekräftade Alexis ifrigt, »och, du vet, lerjord är en jord, som... För öfrigt har hennes far en oerhörd förmögenhet, två millioner konstant på banken och tvåtusen hektar i guvernementet Rjäsan.»

»Äfven lerjord?» frågade hon med synbarligen spänd nyfikenhet.

»Ja, ypperlig,» svarade Alexis naivt, »med brännvinsbränneri, kvarnar...»

Kvarnarna voro hans egen uppfinning för att ytterligare höja effekten. Valentine strök med handen öfver ansiktet, som om hon önskade hvila sina ögon, som om hela tiden hållit genomträngande fästade på honom, eller som om hon en sekund velat dölja sin blick.

»Det är ju mycket präktigt — mycket präktigt,» upprepade hon och lät hufvudet sjunka. Plötsligt rätade hon upp sig och sade med blixtrande ögon:

»Och du inbillar dig, att jag skall tillåta det? Du har trott mig? Du är så dum, att du noga berättar mig allt, som om jag vore en främmande person. Hvad håller du mig egentligen för? Under dessa två år — har du ännu ej lärt känna mig? För resten, jag också har ju först i dessa dagar lärt känna dig.»

Mursikow häpnade, plötsligt förskräckt, och förstummades. Han kände sig, som om hon lekte med honom likt katten med rättan.

»Huru? Hvad?» hviskade han. »Jag förstår inte.»

Hon lade armarna i kors öfver bröstet och såg på honom, strålände i sin kalla skönhet; det var som om hon uppkallat all denna sin skönhets kraft.

»Du förstår inte?» frågade hon långsamt. »Men mitt lugn förstod du. Du tyckte, att det måste vara så, och glädde dig åt min själlösa resonlighet? Du har trott mig?... Du är från dina sinnen! Jag tillåter dig intet giftermål! Icke därför att jag älskat dig. — Åh, nej! Var öfvertygad om att i mitt hjärta finns ingen annan känsla för dig än förakt. Svartsjuka kan det ej vara. Jag skulle nu inte vilja gifta mig med dig, om du så ock på knä tiggde mig därom. Jag vill helt enkelt inte, att du gifter dig...»

Hon talade utan lidelse; hennes blick var strängt och orörligt riktad på hans ögon, men på hennes öfverläpp sväfvade åter det lilla hänleendet. Alexis bet häftigt ihop tänderna. Hans hufvud genomkorsades af de oredigaste tankar. Plötsligt ryckte han på axlarna och sade:

»Du kan ej hindra mig. Jag står på intet vis i någon förpliktelse till dig. Jag antar, att det ligger i ditt eget intresse att ej rikta världens uppmärksamhet på denna sak. För öfrigt kan hela världen icke företaga något mot mig...»

Och han skrattade högt. Det gjorde honom riktigt godt att nu så öppet våga yppa sitt hjärta. »Nu behöfver jag ej mera förstålla mig,» tänkte han, »må hon bli hur vredgad som helst.»

Men Valentine förblef lugn.

»Jag skall säga min bror allt,» sade hon långsamt, »han skall utmana dig, och om du vägrar att taga emot utmaningen, skall han veta att tvinga dig. Han skall skjuta ned dig...»

De sista orden framslungade hon häftigt.

men hennes ansikte förblef orörligt. Alexis slutade skratta. En förskräcklig ångest vanstälde hans drag. Han kände hennes bror, en högväxt, öfverlägset själsäker officer, för hvilken han ständigt råkade i förlägenhet, emedan denne icke skydde att föraktligt skämta på hans bekostnad.

»Den har jag glömt,» tänkte han, förargad på sig själf och med en syn som af ett blodstöcken för sina ögon. En sådan ångest grep honom, att han omöjligt kunde dölja sin feghet, ej visste, hvad han skulle taga sig till...

»Nå? Hvad har du beslutat dig för?» frågade hon hånfullt. »Betänk dig noga!»

Han bleknade ännu mera och teg.

»Nå?»

Han vred i förtviflan händerna, oförmögen att fatta något beslut, ej mäktig någon annan känsla än ett vansinnigt hat mot denna kvinna, som oförväntadt tillintetgjorde hans spel.

Slutligen fick han fram orden: »Jag ber dig, gör det ej... Hvad betyder det för dig?»...

»En sällsam idé! Jag vill hämnas min kärlek! Betänk dock, att jag älskat dig... Plötsligt visar du mig, hvem du i grunden är. Naturligtvis vill jag ej afstå från detta enda medel att straffa dig. Antingen afstår du ifrån giftermålet, eller min bror skjuter ned dig.»

Och hon reste sig, gick stolt förbi honom, fram till fönstret och såg ned på gatan, där de människotomma trottoarerna som ett smutsigt band följde husraderna. Här, där han ej kunde se henne, lade hon ej längre band på sig. Hela hennes kropp darrade af ett ljudlöst skratt.

»Valentine!» ljöd det med klagande ton bakom henne. Hon vände sig om. Alexis stod framför henne med tårar i ögonen, en bild af den utsägligaste förtviflan. Hon skrattade föraktligt, närmade sig bordet, tog sin bäfvermössa, som hon satte på sig, och beredde sig att gå.

»Valentine!» upprepade han bönfällande.

Valentine ryckte på axlarna och såg omsorgsfullt efter i spegeln, om hennes mössa satt bra. Därpå sade hon:

»Jag vill inte, att du skall gifta dig. Som jag hört, har du ett särskildt skäl att trakta efter detta giftermål. Man har berättat mig något om vissa vexlar med tvifvelaktiga underskrifter. Följaktligen är du i hvarje fall förlorad. Sibirien eller duellen — gör ditt val — stackare!»

Ett klingande skratt följde, så som kvinnor skratta, då de riktigt njuta. Alexis grät, oskönt och jämmerligt som ett barn, så att hela hans kropp skakade.

Valentine rynkade föraktligt pannan.

»Min pels!» befallde hon.

Han sprang upp och räckte henne mekaniskt pelsen. Hon gick tyst ända till dörren, men på tröskeln vände hon sig om och sade:

»Jag önskade hämnas mig, och jag är nöjd! Mer behöfver jag ej! Gift dig med hvem du vill!»

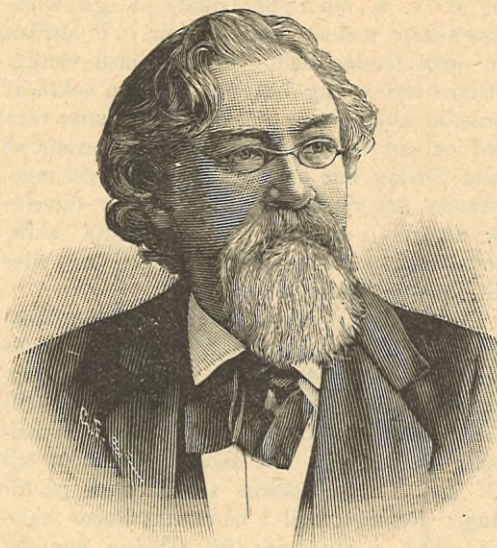
På sätt och vis lära vi mera af barnen än de af oss. Den, som har ögon, lär sig här att känna människor. När solen går upp, kan blicken betrakta henne; men hvem kan se in i henne, när det är middag?

T. v. Hippel.

F. T. Borg.

Kvinnans förkämpe i svenska riksdagen.

Den svenska riksdagen, som eljes räcker till för så många olika förslag och frågor, har ej haft mycken tid att egna åt kvinnofrågan. Ofta har den dykt upp, men så att säga ej kunnat finna andrum mellan de stora frågorna om härordningsförslag och grundskatteafskrifningar, om tulltaxor och handelstraktater, om lag- och löneförbättringar. Att den det oaktadt kunnat hålla sig vid lif visar, att frågan egt och eger en ovanlig lifskraft. Men för denna sin uthållighet står kvinnofrågan också i tacksamhetsskuld hos två män, som egnat henne en synnerlig omvårdnad. Dessa två män äro redaktören F. T. Borg och frih. B. O. Stackelberg.

Under 1880-talets förra hälft pläderade desse två män från platser i andra kammaren med kraft och allvar för att föra kvinnofrågan framåt, och man må sannerligen skänka sitt fulla erkännande åt desse män för deras oförtrutna arbete för en fråga, som af riksdagen upphörligt sköts undan såsom omen eller för att lemna plats för andra, mera svärlösta, men också mindre förberedda frågor. Den ene af dessa män, frih. Stackelberg, har redan gått hädan, efterlemnande ett aktadt och äradt minne. Redaktör Borg har visserligen utbytt sin plats i Andra kammaren mot en af Första kammarens senatorsstolar, men hans intresse och nitiska arbete för kvinnofrågan hafva därför ej blifvit mindre och — låtom oss tillägga det — äfven burit någon, om också ej så rik frukt.

Redan vid sitt inträde i riksdagen (1878) var Borg känd såsom en reformernas vän och synnerlige anhängare. En politisk skriftställare från denna tid betecknar honom pregnant såsom »demokraten», alldeles som om B. skulle varit det personifierade röda spöket. Så farligt var det nog icke, och säkert är, att det för närvarande både inom och utom riksdagen finnes partier och personer, som i fråga om avancerade åsikter lemna hr Borg långt bakom sig.

Sina reformatiska intressen vände hr B. att börja med till skolan, där han särskildt motarbetade latinläsningen, samt till rösträttsfrågan. Det var denna senare reform, som förde honom öfver till kvinnofrågan.

Det vore dock ett stort misstag att tro, att hr Borg först då och på grund af sin allmänna benägenhet för reformer, leddes till att börja kampen för kvinnans rättigheter.

Dessa intressen voro hos honom af långt äldre datum, och de hade gifvit sig uttryck i hans literära verksamhet mer än ett fjärdedels sekel förut. Redan 1851 skref hr B. enligt egen uppgift åt en medlem af dåvarande borgarståndet en motion om politisk fullmyndighet, och några år senare utsände hr B. första delen af ett större verk, benämndt »Kvinnans historia». Denna del afhandlade de förhistoriska folkens kvinnor. Då hr B. på 1880-talet kastade sig in på kvinnofrågans gebit var han sålunda, såsom han själf säger, »sin första kärlek fullt trogen». Skilnaden var blott den, att han från frågans historiska öfvergång till dess praktiska del. Impulsen till sitt första uppträdande i kvinnofrågan torde hr B. hafva fått af de mäktiga rörelser, som strax före midten af vårt århundrade började göra sig gällande i Amerika.

Ehuru hr B. otvifvelaktigt var lifligt intresserad och väl rustad för sin uppgift, dröjde det dock några år, innan han förde fram kvinnofrågan i riksdagen. Såsom vi redan förut sett, drogs hans uppmärksamhet åt andra uppgifter; måhända trodde han sig öka märka, att jordmånen ej var så väl bearbetad för den nya reformen. Redaktör Borgs första uppträdande såsom den svenska kvinnans förkämpe inom den svenska riksdagen skedde ej heller såsom förslagsställare; det var ett par af andra talare fällda yttranden, som första gången framkallade hr Borg på arenan som den svenska kvinnans förkämpe.

Vid 1883 års riksdag hade ett förslag framställt om utvidgning af valrätten till Andra kammaren; greve Sparre, den raljante venersborgshöfdingen, ansåg att förändringen, om den genomfördes, skulle medföra politisk rösträtt åt fruntimren. För sin del ansåg han dem så »resonabla» — så föllo den ädle grefvens ord — »att de kunde vara lika berättigade till politisk rösträtt som mången man». Redaktör Borg tackade då landshöfding Sparre för dessa ord och uttalade sin förvissning om, att grefvens profetia snart skulle gå i fullbordan.

Själf gjorde hr Borg redan året därpå (1884) ett försök att skaffa kvinnorna politisk rösträtt, och han föreslog i detta syfte en ändring af § 14 riksdagsordningen. Men det visade sig, att hr B. varit föga sannspådd, då han trott på framgången af en sådan reform. Konstitutionsutskottet, som behandlade förslaget, erkände visserligen det befogade i sträfvet att förskaffa kvinnan en friare ställning, ja, det ville till och med ej fränkänna kvinnan förmåga att döma i politiska frågor. Men dessa halft tvungna erkännanden tog utskottet genast tillbaka och förordade riksdagen att afslå hela förslaget, hvilket den också gjorde.

Dessförinnan hade dock hr Borg i ett högstämmt, om det lifligaste intresse vittnande tal försvarat sin och kvinnans sak. Han saknade ingalunda understöd i sin strid. Frih. Stackelberg kom honom till hans hjälp med ett af sina lugna, väl afvägda anföranden, och flere andra riksdagsmän anslöto sig till hans åsikter. Vi erinra oss af dessa särskildt två, som ännu äro kvar i Andra kammaren: professor Nordenskiöld och direktör Gumælius.

En sak fick hr Borg lära sig af denna debatt, och det var, att greve Sparres hjälp ej var mycket att lita på. Grefve S. lemnade här sitt skämtsamma lynne fria tyglar och påstod bland annat, att modet skulle lägga hinder i vägen för kvinnan, då hon skulle fram på de tränga gångarne i Andra

kammarens samlingssal, ett yttrande, som ådrog talaren en väl befogad tillrättavisning.

Det ringa resultat af detta förslag samt måhända den omständigheten, att hr Borg 1885 flyttade öfver till Första kammaren, där utsikterna för en dylik reform voro än mindre, torde ha varit orsakerna till, att hr Borg aldrig återupptog detta förslag. Han öfvergaf därför icke arbetet för kvinnofrågan, han vände endast sin uppmärksamhet till ett par andra sidor af samma sak: kvinnans ställning i skolan, i kommunen och inom äktenskapet.

Redan 1883, då ett förslag om löneförbättring åt folkskolans lärare och lärarinnor förelåg, tog hr Borg till orda och klandrade skarpt, att lönen för lärarinnor bestämts lägre än den för lärare. Han sökte i sitt anförande visa, att kvinnan vore vida lämpligare att undervisa än mannen. Detta anförande, prägladt af hr Borgs vanliga nit för sin sak, skulle måhända hafva verkat bättre, om ej han drifvit sitt påstående så långt och sökt mer, än hvad han egentligen behöfde.

Ett par år senare (1885) finna vi hr Borg såsom upphofsman till ett förslag om rätt för flickor att få inträda i sjätte och sjunde klasserna vid rikets allmänna elementarläroverk. Frågan om samundervisning var härmed för första gången dragen under svenska riksdagens domvärjo, och utgången kunde man förutse: förslaget föll, men dock först sedan sympatier för detsamma uttalats. Fem år senare dök emellertid samundervisningsfrågan upp under lyckligare auspicer i samband med den då framlagda läroverksreformen. Hr Borg fick äfven då bryta en lans för denna fråga och det med ingen mindre än ärkebiskop Sundberg, men denna gång blef hr Borg segrare. Första kammaren gick in på samundervisningen, ehuru, som bekant, förslaget sedermera af andra orsaker gick om intet.

Hr Borgs verksamhet för att bereda kvinnan tillträde till åtskilliga kommunala förtroendeuppdrag infaller under senare hälften af 1880-talet. Vi kunna tryggt påstå, att, om också en del intresse för kvinnans ställning var orsaken till dessa reformförslag, hr Borg dock alltid i främsta rummet såg på de kommunala samhällens fördel, då han framlade dessa förslag. Praktiska reformer ha också på detta område blifvit genomförda, och de visa, att hr Borgs förslag varit väl avvägda med hänsyn till tidens anda och kommunens kraf. Vid 1887 års senare riksdag framställde han sina första förslag i denna riktning, åsyftande att skaffa kvinnan rätt att kunna inväljas i fattigvårds- och helsovårdsstyrelse samt i skolråd. Förslaget om kvinnans inträdesrätt i helsovårdsstyrelsen blef visserligen af Första kammaren förkastadt, men med sitt förslag rörande kvinnan i fattigvårdsstyrelse och skolråd firade hr Borg en dubbel triumf: förslaget antogs nämligen af Första kammaren (visserligen blott med en rösts majoritet), och då det på grund af sakernas gång visade sig nödigt att än en gång framlägga frågan för riksdagen, tog regeringen saken om hand och framlade till 1889 års riksdag ett förslag om behörighet för kvinna att inväljas i skolråd och fattigvårdsstyrelse. Detta förslag framkallade en het strid. Lagutskottet, hvars mångårige ordförande, landshöfving Bergström, vid flere tillfällen uppträdde mot reformer i kvinnans ställning, hade afstyrkt förslaget. Bland kämparne för reformen märktes äfven redaktör Borg, som kraftigt och våltaligt lade sitt ord med i vågskålen. Han fick också upplefva den triumfen att se förslaget antaget af

riksdagen och utfärdadt såsom en nu till efterlefnad gällande lag, som redan på flere ställen i vårt land vunnit tillämpning.

Redan vid 1883 års riksdag väckte frih. Stackelberg motion om kvinnans fullmyndighet d. v. s. om upphäfvande af egendoms-gemenskap mellan äkta makar. I striden om detta förslag deltog hr Borg med vanligt intresse och vanlig liflighet, om han också af formella anledningar ansåg sig ej kunna vara med om att bifalla förslaget. En variant af detta förslag har hr Borg framlagt vid innevarande års riksdag. Han har där föreslagit åtgärder, afsedda att underlätta skilsmessa mellan makar, där fadern ej kan eller vill försörja familjen.

Det förslag redaktör Borg senast lagt fram för svenska riksdagen rör frågan om kvinnans ålder vid ingående af äktenskap. Den lägsta åldern är i nu gällande lag bestämd till 15 år. Vid 1890 års riksdag föreslog emellertid hr Borg, att den skulle bestämmas till 21 år. Denna reform ansågs dock gå för långt; förslaget föll i båda riksdagens kamrar. Vid innevarande års riksdag har det dock åter kommit upp, än en gång frambrutet af hr Borg, som denna gång föreslagit äktenskapsålderns bestämmande till 18 år.

Vi ha härmed antydt grunddragen af redaktör Borgs verksamhet för kvinnofrågans lösning. Under senare år har denna verksamhet upptagit en stor del af hans arbete såsom riksdagsman. Direkt på hans initiativ hafva väl icke reformerna på detta område tillkommit, men han har varit den som stått i brechen, den nitiske banbrytaren, då det gällt i vägen stående fördomar. Detta är en verksamhet, som ej förtjänar att glömmas, och som säkerligen ej heller blir glömd.

H. L. V.

En kopp kaffe!

»Ja, jag tackar; men godt skall det vara», tycka vi oss höra mången läsarinna utropa vid åsynen af rubriken här ofvan.

Litet hvar af oss har nog lagt märke till, huru stor skillnad det är i smaken på det kaffe, som bjudes hos fru A. och fru B., fru C. och fru D., och då man några gånger druckit kaffe på olika ställen, får man ett sådant intryck af detsamma, att man ensamt af dess smak skulle kunna säga, hos hvem man befinner sig.

Kaffets smak beror naturligtvis i främsta rummet på kaffesorten. Kaffet är af två hufvudslag: det arabiska eller abyssiniska, som endast växer å högländta trakter, och det liberiska, hvilket trifes på lågländta och förekommer endast i Afrikas ekuatorialtrakter. Det först nämnda är af otaligt många sorter, af bättre och sämre smak allt efter växtplatsen. Mest värderadt är mokka-kaffet, det verkligt äkta nämligen, däreft det javanska och det ceylonska; sist kommer det amerikanska. Af amerikanska kaffesorter anses vanligtvis det brasilianska vara det sämsta. Att detta är en oriktig föreställning bevisas bland annat däraf, att det kaffe, som går i handeln under namn af »äkta mokka», ej är anhat än frånplöckade små brasilianska böner, hvilka man genom färgning eller svag rostning gifvit en mokka-brun färg. Brasilien är så stort och så olika till sin beskaffenhet, att kaffe från dess olika landsdelar är af stor olikhet; det finns brasilianskt kaffe, som i godhet kan mäta sig med det bästa java.

Det fordras stor sakkännedom för att vid inköp af kaffe kunna välja en god sort. Härvid torde kaffets lukt vara det bästa rättesnöret: ett kaffe med från, obehaglig lukt, kan svårigen gifva en god dryck. Vidare bör man förvissa sig om, att kaffet ej är färgadt, ty ett verkligt godt kaffe behöfver aldrig någon förklädnad. Tvättar man kaffebönorna i hett vatten, då upplöses färgen, om sådan finnes, hvarför detta bedrägeri är lätt att skydda sig för.

Men det färdiga kaffets smak beror ofantligt mycket af tillagningen. Häraf kommer det sig, att personer, som köpa af samma kaffeslag, likväl bjuda på kaffe af så skild smak. Vi skola nu se till, huru man bäst skall kunna ehålla en kopp godt kaffe.

Då kaffet vid rostningen upphettas, bortgår en större eller mindre mängd af dess värdefulla beståndsdelar. Därför bör det rosta i ett kärl, som är så tätt som möjligt, och rostningen ej fortsätts längre, än att det kan få svalna i brännaren. Det bör ej kolas, brännas svart, utan gifvas en rostbrun färg, mörkare eller ljusare allt efter kaffesorten. Efter rostningen förvaras det i om möjligt lufttätt kärl. Vid kokningen males endast så mycket, som går åt för hvarje gång. Det males till fint pulver, men ej förr än det skall användas, ty det förlorar mycket af sin arom, då det är i beröring med luften.

Vattnets beskaffenhet har vid kaffekokningen större betydelse, än man i allmänhet tror. Personer, som resa mycket, göra snart den iakttagelsen, att en och annan ort utmärker sig framför andra genom sitt goda kaffe. En sådan ort är Böhmens hufvudstad, Prag, kaffekännarens förlöfvade land, och det är endast vattnets beskaffenhet, som skaffat nämnda stad denna ära. Godt källvatten är det bästa, men som vattnets sammansättning är olika i olika källor, bör den, som har två eller flere olika vattenställen till sin disposition, försöka dem alla, bestämma sig för det, han funnit bäst, och sedan aldrig använda vatten från något annat ställe till kaffe. Nödgas man använda regn- eller flodvatten, kan man genom tillsättande af en liten bit soda öka vattnets förmåga att utdraga och tillägna sig kaffets smakande beståndsdelar.

Liksom vid bränningen bortgår äfven vid kokningen en stor del af kaffets arom. Därför erhåller man det bästa kaffet genom att hålla det pulveriserade kaffet i ett kärl, som kan lufttätt tillslutas — t. ex. en s. k. kaffepumpa — öfvergjuta det med kokande vatten och låta det stå på ett varmt ställe $\frac{1}{4}$ timme att draga, men icke koka. Den färdiga drycken behåller på så sätt den arom, som man hos det obrända kaffet kan förnimma med lukten. Många personer, ovana vid så lagadt kaffe, tycka ej om dess smak. Dem skulle vi vilja tillråda att låta kaffet koka, men endast 3—5 minuter, samt då kitteln lyftes af elden lägga en eller ett par teskedar kaffepulver på kitteln, som får stå på spisen en tio minuter utan att koka. En liten bit torr fiskskinn eller torkad ägghvita lagd på kaffet gör, att detta fortare blir klart.

Af allt, som säljes eller användes såsom kaffesurrogat, finns intet, som förtjänar detta namn. Väl kan man af många ämnen bereda en dryck, som till färg och utseende liknar kaffe, men aldrig någon, som besitter kaffets egenskaper. Med litet besvär kan man dock göra en ganska afsevärd besparing vid tillagning af kaffe genom att tillgodogöra sig de vid rostningen bortgående flyktiga beståndsdelarne hos kaffebönorna. Läger man små bitar af brödkanter eller skorpor eller också särskildt för ändamålet bakade nötstora, porösa bröd i brännaren tillsammans med kaffet, då detta rosta, så uppsuger brödet en stor del af den arom, som eljes skulle hafva gått bort genom skorstenen. Af så behandlat bröd kan man koka *verkligt* kaffe, och om det krossas och kokas tillsammans med kaffeböner, minskar det något åtgången af dessa.

Hvarför dricker man så gärna kaffe? Den som vant sig vid det, kan nog finna behag i dess smak, men det är dock ej detta, som skaffat det så många vänner. Sitt stora anseende har det erhållit på grund af sina egenskaper. Måttligt njutet verkar det lifvande på både kropp och sinne, förtager känslan af trötthet, skärper tankeförmågan och eggat till nya ansträngningar. Jean Paul har ej så orätt, då han säger: »kaffet har skapat den eldige araben, teet den ceremonielle kinesern». Af europeiska land stå Ryssland och England framom alla andra i tekonsumtion, och invånarne i dessa land äro också beryktade för sin flegma.

Kaffet befodrar också matsmältningen, hvarför man får en sådan känsla af välbehag, då man ofvanpå middagen druckit sitt kaffe. Kaffet blandas vanligtvis med socker och grädd, som båda äro mycket närande. Då man på morgonen ej har smak för fasta födoämnen, utan endast dricker en kopp kaffe med bröd, är det därför på sin plats att begagna dessa tillsatser, men då man vid middagen ätit sig mätt och det endast skulle verka menligt att tillföra magen ytterligare näringsämnen, bör man dricka sitt kaffe utan grädd och helst äfven utan socker.

Enligt nyare undersökningar öfver kaffets verkningar framgår, att det verkar fördelaktigt på matsmältningen, endast om bland födoämnen ingår kött såsom en viktig beståndsdel; för den däremot, som uteslutande eller hufvudsakligen lever på växtföda äro kaffets verkningar högst menliga.

Man talar om kaffet såsom någonting alldeles onödigt, men skulle vi på en gång beröfvas denna dryck, skulle det kunna medföra skadliga följder. Att förtärandet af spritdrycker i så betydlig grad minskats, torde till en god del böra tillskrivas kaffet, hvars bruk förvisso mycket bidragit till sedernas mildrande.

Smånotiser från kvinnovärlden.

Ingen äktenskapsskilnad vill lagutskottet veta af i de fall, som herr Borg föreslagit innevarande riksdag. Det afstyrker nämligen hans motion om att, då fattigvårdsstyrelse nödgats lemna en familj understöd på grund af mannens supiga eller i öfrigt lastbara leverne, fattigvårdsstyrelsen skulle ega att, därest hustrun därtill samtycker, anmäla makarne till skilsmessa först på ett år och, om förhållandena icke undergå någon förändring till det bättre, sedermera till slutlig skilsmessa.

Stockholms äldsta invånarinna har aflidit. Hufvudstadstidningarna ha under de senare åren på fru Anne Maria Berns' födelsedag innehållit meddelanden om den äldriga damens helsotillstånd m. m. Icke blott inom en trängre familjekrets utan i alla samhällslager har intresset för Stockholms äldsta invånare, hvars fenomenalt höga ålder ådrog sig allmän uppmärksamhet, tagit sig ett uttryck i talrika besök i hennes hem, gratulationer, sändningar af kort o. s. v.

Den gamla har nu äntligen efter en mer än 103-årig lefnad lagt sitt hufvud till ro.

Hon var född i Edebo socken i Roslagen den 13 augusti 1787. Landtmätaren i Stockholms län Carl Wilhelm Lindman, som afled 1849, var hennes fader. År 1815 ingick fru Berns äktenskap med bankokassören Johan Fredrik Berns.

Den gamla hade lefvat under icke mindre än sju konungars regeringstid. Hon hade varit med om att jorda fyra af sina barn. Ända till dess hennes sista timme den 15 dennes slog, var den äldriga i besittning af sina själskrafter, och äfven i kroppsligt afseende var hon vid ovanligt kraftig vigör.

Konversationskurser med begränsadt deltagareantal (högst 10) anordnas från och med nästa vecka af *Nya språkkursen* härstädes (Mäster Samuelsgatan 19). Till en början ha blott engelska och tyska upptagits på dessa konversationsstimmas program. I det senare språket skall kursen lefas af en infödd tysk lärarinna. Förutsättning för att få delta i kurserna är att ega vanliga skolkunskaper i de nämnda språken. De torde särskildt lämpa sig för dem af Iduns läsarinor, som i sommar ännu vistas utomlands.

I engelska öppnas äfven aftonkurser, för hvilka icke så mycket förkunskaper äro af nöden.

Teater och musik.

Kungl. operan, som i anseende till hr Ödmanns opasslighet ledsamt nog gång på gång måst inställa den fortsatta reprisen af »Otello», gifver i afton åter »En midsommarnattsdröm» af Shakespeare med Mendelssohns musik. I Pucks roll debuterar en ung elev från balettkåren *fröken Lindsén*, om hvilken man hyser mycket stora förhoppningar.

Sjätte symfonikonserten egde rum redan den 21 dennes eller endast en vecka efter den närmast föregående, detta för att sätta den publik som besöker dessa värdefulla musiktillställningar, i tillfälle att höra hr *Salomon Smith* till stor orkester utföra »Wotans Abschild von Brünhilde und Feuerzauber» ur Wagners »Walküre». Wotans Feuerzauber är ett praktstycke af djärf tonmålning, fallt af bedärande klangeffekter. Äfven själfva sängen är af stor skönhet, och hr Smiths gedigna föredrag underlät ej att väcka entusiastiskt bifall.

Konserten inleddes med den från föregående symfoniflöt bekanta Brahms 4:e symfoni, och besannade sig på det gynnsammaste vår i förra numret uttalade förmodan, att densamma vid förnyadt åhörande skulle vinna i fatlighet och intresse. Kvällens andra stora nummer utgjordes af »symfoniernas symfoni», den härliga Beethovens c-moll-symfoni med nummer 5. Som vanligt väckte det odödliga mästerverket ett nästan hänfördt bifall. Utförandet var ock på alla händer högeligen godt och jämnt, till en verklig heder för både orkester och dirigenten, hr *Franz Neruda*.

Programmet upptog slutligen ett andantino ur Franz Schuberts musik till »Rosamunda», en melodiskt smekande och poesifylld komposition, mot hvilken möjligen endast kan invändas, att temat är väl enformigt upprepat. Utförandet var verket värdigt.

K. Dramatiska teatern har fortfarande med framgång gifvit sina båda nyaste stycken »Pater noster»

och »Margot». Till omväxling med detta program har äfven gifvits »Falsa juveler» och »Ära».

Dramatiska teaterns nätta nya program blir sammansatt af två stycken: »Kärlekens triumf», skådespel på vers i två akter af G. Giacosa, öfvers. fr. italienskan af H. Key, samt »Familjelycka», komedi i tre akter af A. Ch. Leffler, hertiginna di Cajanello.

I början af mars har man att motse en intressant debut af en ung norska, *fröken Marie Mejländer*, som på svenska språket kommer att utföra Svanhilds roll i Ibsens »Kärlekens komedi».

Svenska teatern. Den 19 dennes om kvällen erbjöd den Svenska teatern en syn, ej allt för hvardagsvanlig, men hvilken ovilkorligen kommer den sanne habitués hjärta att klappa en smula fortare: en glänsande premiärpublik, från golf till tak besättande den ståtliga salongen intill sista plats. Snart sagdt allt hvad vår hufvudstad eger af rang inom vetenskap, konst, literatur och societet hade här mött för att bevitna, i hvad mån Ibsens senaste dramatiska gåta, den mångomskrifna »Hedda Gabler», kunde taga mänsklighet och förklarande gestalt i scenisk dräkt.

Vanskligt har det alltid visat sig att ernå en tillfredsställande tolkning af den ryktbare diktarens dunkla verk; man ansåg denna gång Svenska teaterns försök till och med ganska djärf. Må så vara; det var i hvarje fall en berömvärd djärfhet, det konstnärliga modet hos en institution, som ofta visat sig årligt vilja det bästa.

När nu ej längre fru Fähræus kan räknas med bland de disponibla, egde näppeligen någon svensk tragedienne större förutsättningar att individualisera Hedda Gablers motsägelserika natur än *fru Engelbrecht*. Hennes spel verkade väl till en början, i synnerhet i den första akten, väl tungt; hon så att säga anteciperade det tragiska, och godt hade varit, om disharmonien i Heddas väsen, som ju egentligen endast har sin grund i innerlig leda och blasierhet, verkat något lättare och mera ytligt nyckfull. I den mån handlingen utvecklades och den tragiska ramen slöt sig allt tätare omkring Heddas personlighet, växte emellertid fru Engelbrechts framställning till ett verkningsrikt och ekvivalent uttryck för författarens storslagna intentioner.

Värdigt vid sidan af fru Engelbrecht stod *fröken Seelig* med en fint utmejslad och karaktärsrik figur. Sedan den begåfvade unga skådespelerskan gjorde sin uppseendeväckande debut som Hedvig i »Vildanden», har hon enligt vårt förmenande ej åstadkommit något så sant känt och verkande som denna hennes fru Elvsted. Den gången spelade den unga flickan med naivitetens ursprunglighet, half på instinkt, half på skickligt inlärd lexa; man hade svårt att säga, hvar den konstmessiga ledningen slutade och de rika förutsättningarna togo vid. I *fru Elvsted* träder den mognade, reflekterande konstnärinnan emot oss; en konst, som så väl beherskar så rika resurser, inger hvarje teatervän de ymnigaste förhoppningar för framtiden och för stunden en odelad glädje.

Hr *Olssons* Jörgen Tesman utmärktes för en synnerligen lyckad mask och ett konsekvent genomfördt spel. Man har anmärkt, att hr Olsson gjorde den distraite vetenskapsmannen nästan för bortkommen och löjlig. Helt visst kunde dock rollen i oskickligare händer frestat till att än ytterligare chargerats; vi funno Svenska teaterns Jörgen Tesman hålla ungefär det rätta måttet för att utan osannolikhet eller osmaklighet gifva vederbörlig förklaring och relief åt Heddas motvilja.

Eilert Lövborgs parti är måhända det vanskligaste i hela stycket; det fordrar en skådespelare med en rent titanisk kraft af inre glöd, som dock alltjämt måste dämpas och så att säga endast *glimta* fram. Att hr *Zakrisson* ej fyllde ett sådant mått, kan knappast förebrås honom. Hans prestation kännetecknades dock af ett årligt studium, som ej undgick lönen af en viss framgång.

Hr *Engelbrechts* assessor Brack föreföll oss väl kyelig. Låt vara att denne gamle libertin är en mästare i förställning och slug beräkningskonst; han gömmer dock en fruktansvärd passion inom sig; nu blir man nästan öfverraskad, när man sent omsider upptäcker Bracks beräkningar på Hedda.

Fröken Rylanders tant Tesman verkade innerligt och naturtroget.

Man har visserligen ej skäl att hoppas något långt lif på repertoaren för »Hedda Gabler». Ett årligt tack har dock Svenska teatern förtjänat, då den beredt den publik, som öfverhufvud taget besitter några djupare literära intressen, tillfälle att skärskåda Ibsens senaste arbete inom den ram, som af den enda rätta och framhåfvande för alstren af den sceniska teknikens störste moderne mästare.

Å denna teater gifves i midten af nästa vecka för första gången »Kumlander», folklustspel med kupletter, efter en idé af L'Arronge, fri bear-

betning af Hararald Molander. Titelrollen spelas af hr Holmquist.

Filharmoniska symfonikonserten gaf i måndags sin sjätte konsert (tredje abonnementskonserten) i Musikaliska akademien inför fullsatt talong. Såväl det synnerligen anslående programmet, hvars första afdelning var egnad att hylla minnet af N. W. Gade, som det goda utförandet af detsamma och publikens entusiastiska bifall visa oförtydligt, att Filharmoniska sällskapet och dess symfoniorkester blifvit en af de viktigaste faktorerna i hufvudstadens musikklif. Och det kan ej annat än glädja musikvännen att finna, det dylika företag, som bidraga att höja och förädla allmänhetens smak för god och gedigen musik, krönas med framgång.

Programmets första afdelning var som sagdt afsedd att utgöra en välförtjänt hyllning åt den nyligen bortgångne danske tonsättaren Gade. Efter en af premieraktören hr Törnqvist framsagd prolog af hr Ivar Damm med musik ur »Ossianuvertyren», »Elverskud» och »Korsfararne» sjöng hr *Filip Forstén* ett par romanser ur »Elverskud», och erkänns måste att hr F. sällan låtit höra sig så till sin fördel som denna gång. Af den framstående sångarens vanliga böjelse att detonera märktes denna gång intet. Föredraget af dessa nummer såväl som af Kjerulfs visor i konsertens andra afdelning var varmt och innerligt samt prägladt af musikalisk smak och finesse. Gades förträffliga symfoni nr 4 erhöi liksom öfriga orkesternummer ett förtjänstfullt utförande. En norsk folkvisa af Joh. S. Svendsen var ett förtjusande litet stycke, bearbet. för stråkorkester. Konserten afslöts med Edvard Griegs Peer Gynt-suite, hvars alla satser nu liksom förra gången väckte entusiastiskt bifall. Suiten kan säkerligen ännu flere gånger med framgång upptagas på ett konsertprogram. Hr *Hallén*, sällskapets skicklige ledare, fick ofta under aftonens lopp mottaga publikens hyllning.

Tredje kammarmusiksoarén gafs i tisdags i Vetenskapsakademien inför fullsatt salong. De unga exekutörerna, som denna gång biträdtes af en så eminent förmåga som hr Franz Neruda, ådagalade fortfarande ett högst förtjänstfullt samspel med god nyansering samt ett godt omdöme vid val af program. Bifallet var synnerligen lifligt, särskildt efter Kiels pianokvintett, som också utgjorde programmets mest anslående nummer. Pianostämman sköttes förtjänstfullt af *fru H. Svedbom*.

Filharmoniska sällskapet gifver om torsdag den 5 mars sin andra abonnementskonsert, vid hvilken Brahms härliga »Requiem» utföres. Att detta skall locka fullt hus, taga vi för gifvet.

Hr Arvid Ödmanns och Salomon Smiths matiné sisl. söndag i Berns' konsertsalong var naturligtvis till trängsel besökt och bifallet efter alla af matinégifvarne sjungna nummer rikligt. Ett synnerligen värdefullt biträde lemnades af *grefvinnan Taube*, hvilken i ett par visor af Kjerulf hade tillfälle lägga i dagen sin alldeles ovanliga talang, samt af professor *Ivar Hallström*, hvars förtjusande »Notturmo», sjungen af hr Ödmann, utgjorde en intressant nyhet.

Hr Erik Åkerberg, den begåfvade tonsättaren och instruktören, gifver om måndag konsert i Musikaliska akademien med biträde af fröknarna Augusta Ohrström, Ester Sidner och Elin Strandberg samt hr Salomon Smith och Oskar Lejdström, en större manskör och en blandad kör. Programmet upptager hufvudsakligen svenska kompositioner, däribland flere af konsertgifvaren själf.

Om konstnärskarnevalen i Berns' salonger i morgon lördag påminna vi ännu en gång. De flesta biljetterna äro redan utsålda. Storartade öfverraskningar äro förberedda. Musiken kommer att utföras af tvänne orkestrar, etablissementets egen och en militärmusikkår. Artister inom olika branscher skola fungera som dansmarskalkar och se till, att ingen trängsel uppstår. Vaktgöringen skall bestridas af utvaldt manskap i medeltidskostymer. Till dekoreringen bidraga vår framstående tecknare Viktor Andrén och vår skicklige dekorationsmålare Carl Grabow m. fl. Den viktigaste dragningskraften torde, skriver hr Ossian Hamrin den oöfverträfflige hufvudarrangören af det hela till oss, och häri har han alldeles rätt, dock vara att förskaffa Dramatiska och musikalska artisternas pensionsförening en välbeförd kapitalförstärkning.

Fågel Fenix.

Berättelse för Idun

af

Mathilda Lönnberg.

Belönad med hedersamt omnämmande vid
Iduns stora pristäffing.

(Forts.)

»Huru vågar ni på detta sätt tillbakavisa en främling, som söker min onkel?»

»Ingeniören har befallt mig att hänvisa arbetare, som söka honom, till verkmästaren,» svarade betjänten ödmjukt.

»Har han också befallt er att bemöta dem hånande och ohöfligt?» sade miss Faithful. »Jag är öfvertygad om, att min onkel är alltför mycket gentleman för att kunna föreställa sig, huru denna hans befallning utföres af den, som ej har ett hår af gentleman hos sig.»

Betjänten rodnade af vrede, men han bugade sig blott tyst, och miss Faithful skred majestätiskt uppför trappan och gick in i sitt toaletterum.

Ungefär en kvart därefter kom hon nedför en bekväm spiraltrappa, som från hennes våning förde direkt ned till den vackra vinterträdgården, hvilken gränsade intill salongen. Dörrarne till detta rum stodo öppna, och hon stannade nu i skyddet af en stor palm för att höra, om Archibald konverserade med den unge arbetaren. Inom sig undrade hon, om hon borde bjuda honom på lunchen, men hon tvekade likväl. Så hörde hon sin onkels steg. Hon såg honom komma in i salongen och stanna förvånad vid åsynen af den unge arbetaren.

»Sir,» började denne blygt; »vågar jag fråga, om ni skulle vilja anställa mig vid er verkstad.»

»Sådana saker sköter min verkställare om. Visa honom edra betyg och rekommendationer!»

»Jag har inga sådana, sir; men er brorson, åt hvilken jag hade lyckan att en gång göra ett litet arbete, gaf mig ett rekommendationskort, som jag lemnade er betjänt, då ni var bortrest för någon tid sedan.»

»Väl möjligt; men det har jag alldeles glömt.» Den unge arbetarens förlägenhet blef allt större, och Archibald gjorde intet för att komma honom till hjälp. Miss Faithful gjorde en rörelse af ovilja. Hennes kusin märkte det och skyndade att falla in.

»Kära onkel, det är ju så naturligt, att ni glömer sådana småsaker,» sade Archibald och trädde fram till sin onkel; »därför har jag med kusin Faithfuls samtycke kommit hit för att muntligen framföra min rekommendation. Denne unge man lagade både fort och skickligt mitt nya repetergevärd, som gått sönder, och jag tillåter mig att på det varmaste rekommendera honom.»

»Jag plägar alltid låta verkmästaren sköta sådana affärer,» sade ingenjören buttert.

»Men ni behöfver ju arbetare?»

»Ja, det är sannt; men en fluga gör ingen sommar. Är ni van vid smidesarbete?»

»Jag vågar knappast svara ja,» sade Gunnar. »Jag har deltagit i sådant, men mer i att sammansätta maskiner och göra ritningar till sådana. Men jag är nöjd med hvad arbete som helst.»

»Nå ja, för Archibalds skull,» sade den äldre herr Finestone, »och för miss Faithfuls skull, som intresserar sig för saken, skall jag väl anta er, unge man. Hvad är ert namn?»

»Gunnar Granberg, svensk till börd.»

»Det är en god nation,» sade den äldre Finestone i välvilligare ton; »jag har haft flere utmärkta arbetare, som varit svenskar. Ni kan börja arbeta om måndag, jag skall tala med verkmästaren därom.»

»Tillåt mig att lyckönska er till er anställning hos min onkel,» sade miss Faithful, som nu kom in i salongen, iklädd en gräddfärgad spetsklädnad och med koraller i håret. Hon var förtrolande täck och frisk som en blomma, fuktad af morgondaggen. Miss Faithful gick fram till Gunnar och räckte honom handen.

»Jag tackar er, miss,» sade han och fattade tvekande den framräckta handen. Det var en liten fin hand, visserligen något solbrynt och mager, men den hade muskler starkare än en kvinna vanligen har, och hennes handtag var fast och kraftfullt.

»Som jag sagt,» återtog ingenjören, »ni kan börja arbeta om måndag.»

Gunnar gick, Faithful följde honom till dörren. Då hon vände sig om, hade både onkel och neveu

kastat sig baklänges i hvar sin länstol och skratade. Den unga flickan såg förvånad från den ene till den andra af de båda männen.

»Åh, Faithful,» sade onkeln och bemödade sig att tala, men kunde knappast få fram orden för skratt; »med hvilken air du gör les honneurs i salongen för en liten smedslärling!»

Faithful rodnade, men svarade med den slagfärdighet, som var henne medfödd: »Jag anser mig ha vida mer heder af mitt uppförande än I, mina herrar. Du, Archibald, dröjde att komma den stackars gossen till hjälp, när han stod där förlägen och stammande — och du, onkel, med hvilken stötande korthet du talade med honom!»

»Det var ju blott en arbetare, kära Faithful, och jag blef så förvånad att finna en sådan i min salong.»

»Men, onkel — i Amerika, det fria Amerika, där alla människor äro lika — i Pensylvanien, där alla äro bröder sedan gamle Penns dagar!»

»Rena teorier, kära barn,» sade onkeln. »Rena teorier, som jag verkligen inte väntade att få höra af dig.»

»Åh, onkel, Faithful har blifvit avanceradt liberal och filantrop,» inföll Archibald gäckande.

Men Faithful svarade allvarligt: »Man talar så mycket om socialismen, om arbetarnes hat mot de bättre lottade, och man fruktar därför. Hvar för iakttagar man då ej åtminstone vanlig höflighet mot de arbetande? Om vi ej kunna förbättra deras ställning, gifva dem högre aflöning, bättre bostäder, andel i vinsten af de företag, hvartill de bidraga med sitt arbete — om, säger jag, vi ej kunna allt detta — ett kunna vi göra. Vi kunna bemöta dem som likar, tala till dem som en gentleman till gentlemän och ej begagna ett särskildt språk till dem, tillåta dem att tala förtroligt med sin husbonde i hans hem och tillhålla sina tjänare att ej bemöta dem på ett stötande sätt. Det är hvad vi kunna, onkel, och hvad jag väntar af dig, du som är så klok, så rättänkande och så god.»

»Och hvad väntar du af mig, Faithful?» sporde Archibald.

»Ingenting, ty du är en snobb, min kusin.»

»Oh, tant de bruit pour une omelette!» sade Archibald leende, men förtretad.

»Ja, det var en maidenspeech, som ej var så oäfvnen,» inföll nu onkeln. »Det var din första sparlakanslexa, lilla Faithful. Du blir en utmärkt sparlakanspredikant — eller hur, Archibald?»

»Jag skulle beundrat min kusins tal mycket mera,» svarade Archibald med en buggning; »om arbetaren ej varit en ung vaoker karl.»

»Dumheter, som vilja vara spetsiga, men förlora sin udd,» genmälte Faithful. »Ingen vet bättre än du, kusin Archibald, huru lågt jag skattar en ung vaoker karl. Men låtom lunchen inte vänta längre!»

Hon tog onkelns arm och gick in i matsalen, där lunchen var framdukad.

Gunnar gick hem mycket glad. Det var ett berömdt etablissement, vid hvilket man erhållit anställning. Han hade hört mycket talas om ingenjör Finestones verkstäder, hvilkas omfattande tillverkning af hvarjehanda maskiner och mekaniska saker, från dessa små sinnrikt uttänkta pjäser, hvilka allmänt begagnas i de amerikanska husfallen, där man behöfver så mycket spara på handarbetet, till de stora ångmaskinerna i industriens tjänst.

På måndagen infann han sig, blef antagen, och arbete anvisades honom i en smedja bland ett tjugutal andra arbetare. Man hade betalt efter styck, och mängden van arbetare förtjänade ganska bra; men Gunnar var ej en van arbetare, hans kroppskrafter, ehuru icke små, voro ej uppöfvade, han egde ej den uthållighet, som erfordrades.

Därtill kom, att alla hans arbetskamrater i honom vädrade en »öfverklassare» och bemötte honom med en stramhet, som gränsade till oghenhet. Alltid fick han det svåraste, minst lönande arbetet, och hans verktyg blefvo de utvaldt sämsta, som funnos i verkstaden. Verkmästaren, som arbetat sig upp från en simpel arbetare till sin nuvarande plats, visade honom också ovilja, måhända af samma skäl som de andra, måhända äfven därför att han funnit sig förbigången genom Gunnars sätt att blifva antagen af ingenjören själf. Allt nog, Gunnar hade föga angenämt vid mr Finestones verkstad, och han förtjänade mindre, än då han var bärare åt ångbåtspassagerare, och vardt därtill mera uttröttad. Dessutom kunde han vid hamnen hålla sig för sig själf och behöfde ej komma i närmare beröring med andra arbetare; men där på verkstaden voro ju alla kamrater. När han om aftnarne kom hem ifrån hamnen, kunde han taga fram sina böcker och läsa en stund, han kunde rita och kalkylera, om han ville.

Men nu, när han kom hem från verkstaden, var han så uttröttad, att han blott kastade kläderna af sig i allra största hast och insomnade i en kroppsarbeters tunga drömlösa sömn.

Han hade hoppats, att ingenjören eller någon af dennes familj — han tänkte på miss Faithful, men vågade ej tillstå det för sig själf, utan nämnde blott Archibald i tankarne — skulle något vidare höra efter honom; men så skedde ej. Miss Faithful — hade hon alldeles glömt bort den unge arbetaren, för hvars skull hon hållit sin maidenspeech inför sin onkel och sin kusin? — Ja visst. En ung nittonårig amerikanska på modet har tusen saker att tänka på, och miss Faithful Fairfax var en af de mest tongifvande unga damer i Filadelfia. Hon var enda dottern af redan döda och mycket rika föräldrar, och hennes morbror, ingenjör Finestone, var hennes förmyndare. Denne var ungar, redan en äldre man, och hon betraktade honom som en fader. Sedan hon lemnat en af de förnämsta uppfostringsanstalterna för unga ladies, där hon tillbragt sin barndom, hade hon bott i morbroderns hus och betraktades som matmoder af dess tjänare. Hon hade sin lilla våning för sig, sina egna hästar och enskilda betjäning, men hon vistades för det mesta i morbroderns salong om dagarne, tog där emot sina vänner och gjorde les honneurs för hans. Hon var hans ögonsten, kärare än någon dotter kunde vara, och han njöt af att kunna göra allt för henne, föra ut henne på nöjen och resor emellanåt och söka uppfylla hvarje önskan, som kunde uppstå i hennes hjärna.

Miss Faithful hade således — upptagen af sina nöjen, sina plikter som värdinna och bryderiet att kunna hitta på något att önska — alldeles glömt bort Gunnar. Och filantropien hade gått samma väg. Hon hade varit på en resa med sina kusiner, Archibald och Annie. De hade farit upp för Delawarefloden på en liten ångbåt och sedan gjort en fotvandring inåt landet. Hela denna utflykt räckte en månad, och då de åter kommo hem, skyndade alla att öfverhoppa henne med visiter, med bjudningar och lustpartier, både till vatten och lands. Huru skulle hon då kunna komma ihåg en ung arbetare, som hon en dag af en nyck hjälpt att få plats?

Men en dag under måltiden sade hennes morbror till henne: »Din protegé — den där unge svensken — visar sig som en klen arbetare, verkställaren har föreslagit mig att afskeda honom, och jag hade nog gjort det, men — som min systerdotters ödmjuka tjänare ville jag först inhemta hennes önskingar.»

»Du är alltför god, onkel,» sade miss Faithful likgiltigt; »men gör, som du för godt finner. Har han annars visat ett dåligt uppförande?» frågade hon.

»Nej, visst inte, han är blott för klen, han måste företaga sig något annat, som bättre svarar hans kroppskrafter.»

Miss Faithful höjde hufvudet till tecken af sitt gillande. Gunnar blef uppsagd från sin plats och tillsagd att gå in på kontoret vid en viss tid för att göra sluträkning och utfä, hvad han kunde hafva till godo. Det vållade Gunnar ingen sorg, hans ställning vid verkstaden hade varit så svår och hans arbetsförtjänst så liten, men det var ändå retsamt att blifva uppsagd. Men lika godt. Hade han ej blifvit det, skulle han i alla fall hafva gjort det själf, han stod ej längre ut.

Till följd häraf gick Gunnar in på kontoret. Han hade tagit miste om tiden, där fanns blott en kontorspojke, som underrättade honom, att nu hade kontorspersonalen sin lunch, och att han finge vänta kanske en timme. Gunnar satte sig ned på en stol och lät sina ögon öfverfara rummet. Dörren stod öppen till ett inre rum. Det var ritrummet. Öfver allt sågos färdiga och half-färdiga ritningar och kalkyler. Han gick från den ena pulpeten till den andra. Hvad de måtte vara skickliga allesammans! Men hvad var det? Han fann, att han skulle kunna göra allt detta lika bra, om ej bättre. Ja, det skulle han visa dem — han var nu i alla fall afskedad.

(Forts.)

Innehållsförteckning:

Mathilda Taube; af H. G. S. (Med porträtt.) — En is-tapp; poem af Daniel Fallström. — Ett förslag i en viktig fråga; till alla husmodrar, af Axel B. — Fru Anna Bugge Wicksell. — Brudgummen; af Furst D. Galitzin-Nuravlin. Öfers. för Idun. — F. T. Borg, kvinnans förkämpe i svenska riksdagen; af H. L. V. (Med porträtt.) — En kopp kaffe! — Smånotiser från kvinnovärlden. — Teater och musik. — Fågel Fenix; ber. för Idun af Mathilda Lönnberg. Bel. med heders. omn. vid Iduns stora pristäffing.

De smycken, som fortfarande äro för den s. k. lilla toaletten äro förhärskande, äro alltifram de små emaljerade blommor och fjärlilar, som under vintern 1890 väckte så stort uppeende i Paris. De modernaste äro Viol-, Blåklint- o. Penséebroscherna samt de små hvit- och blåmaljerade fjärlilarne. Prisen ställa sig olika fr. 6 till 15 kr. Sändas efter rekvisition till landsorten i rek. bref. från

Juvelerar HALLBERG, Regeringsgatan 9.